

Cserni Zsuzsa¹

ABISHUR PRAKASH GO.AI: A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA GEOPOLITIKÁJA

Abishur Prakash Go.AI: A mesterséges intelligencia geopolitikája című könyve 2020-ban jelent meg magyar nyelven a Pallas Athéné Kiadónál. A szerzőnek nem ez az első könyve, mely a geopolitika jövőjével foglalkozik és ez a könyv is arra helyezi a hangsúlyt; tehát a mesterséges intelligenciát nem szakmai oldalról közelíti meg, hanem olyan eszközként tekint rá, amelynek alkalmazása révén képes befolyásolni a geopolitikát. A könyv a mesterséges intelligencia elemeinek rövid ismertetésével indul, ezzel is tájékoztatást adva felhasználásának széles köréről. A további tizenkét fejezet mindegyikében disztópiaként festi le az AI különböző területeken történő felhasználását, vagyis kifejezetten a lehetséges konfliktusokra fókuszálva mutatja be a mesterséges intelligencia jövőben betölthető szerepeit.

1. Az első fejezetben a kémkedésben betölthető szerepről ír a szerző. Az országok korábban embereket alkalmaztak a kémkedésre és úgy jutottak fontos információkhoz. Mi történik azonban, ha a mesterséges intelligencia szerepet kap a geopolitikában? AI-asszisztenseket az emberek már napjainkban is használnak, mert az okostelefonok többségén már telepítve vannak. Jelenleg ezek az asszisztensek még nem tudnak igazán fontos feladatokat ellátni, de idővel kifejleszthetők fontosabb képességek is. Megváltoztathatják a felhasználó által nézett tartalmakat vagy egészen újakat készíthetnek, beleértve a hamis híreket is. Ez az állampolgárok befolyásolásának egy egészen új szintjét vezetheti be. Működhetnek akár személyi bankárként is a tulajdonos pénzügyeit intézve. A rengeteg adathoz való hozzáférés miatt pedig kémkedésre is felhasználhatók lehetnek. A mesterséges intelligencia pedig rengeteg adatot tud feldolgozni.

2. A második fejezet témája az AI és az etika kapcsolata. A korábban emberek által végzett feladatoknál felmerülő döntéseket ezután a helyüket átvevő mesterséges intelligenciának kell meghoznia. Természetesen ezen döntések meghozatalánál felmerülhetnek etikai dilemmák is, tehát ahhoz, hogy egy ilyen problémát meg tudjon oldani az AI, ahhoz ismernie kell az etikát is. A mesterséges intelligenciának fel kell tudnia ismerni a helyzetet, meg kell értenie, hogy mi a

---

¹ DOI: 10.14267/RETP2021.04.19

különböző választási lehetőségek közti különbség. Az AI által alkalmazott etika természetesen függ attól is, hogy ki programozta be.

3. A harmadik fejezetben az AI térképészetben való felhasználásáról esik szó. A Föld körül keringő műholdakkal már ma is az egész bolygóról készülnek felvételek és az sem újdonság, hogy ezeket a felvételeket az AI kielemezi. Egy ország tehát feltérképezhető annak határain kívülről is. A kapott információ egészen más összefüggéseken alapulhat, mint amit korábban az elemzők figyelembe vettek, mert az algoritmusok a felvételek bármely részét fontosnak vélhetik ellenben az emberekkel, akik nem tudnak annyi szempontra figyelni. Ha egy ország hamis adatok szolgáltatásával befolyásolni akarta a róla alkotott képet, akkor ez a technológia már megoldja ezt a problémát és hiteles információt ad például egy ország gazdaságáról. Már ma is létezik olyan műholdas ipari index, mely algoritmus által feldolgozott adatokat vesz figyelembe. A kapott adatok tükrében az AI tanácsot is adhat a megfigyelt országot érintő kérdésekben és ha az AI hatására máshogy viszonyulnak majd a technológiát alkalmazó országok a megfigyelt ország felé, akkor előbb-utóbb egyfajta transzparenciát kényszeríthetnek ki tőle. A mesterséges intelligencia olyan összefüggéseket is észrevehet, melyek alapvetően nem keltették fel korábban az elemzők figyelmét. Az AI alapú térképészetet szolgáltatásként nyújthatja az azt kifejlesztő ország más országoknak, ezzel növeli befolyását más országok felé. Ez a technológia is rossz szándékkal alkalmazva, esetleg terroristák által használva, komoly fenyegetést is jelenthet.

4. A bűncselekményeket mindig is emberek követték el más emberek ellen. A negyedik fejezeti disztópia szerint a jövőben ezt is átformálhatja az AI egyre szélesebb körben való felhasználása. Robotok eddig is okoztak baleseteket, bár ezekről elmondható, hogy nem feltétlenül állt szándékosság a háttérben. Az AI esetében ugyanez nem mondható majd el, ha az állampolgárok felhasználják azt bűncselekmények elkövetésére. Az új technológiai vívmányok használatában sokszor élen járó szervezett bűnözés is még több bevételhez juthat, ha mesterséges intelligenciát alkalmaz. Új módszereket ajánlhat az AI a bűncselekmények elkövetésére, akár az egész bűntényt is megtervezheti, kezdve a bűnelkövető és az áldozat kiválasztásával, a bűnelkövetőnek a megfelelő módszer ajánlásával, majd végül a véghezvitel figyelemmel kíséréssel. Akár több embert is összekapcsolhat a bűntény elkövetésére. Nem utolsó sorban pedig felhasználható a kiberbűnözésben is. A mesterséges intelligencia képes lehet manipulálni az embereket videók vagy akár képek módosításával, újraalkotásával. Eddig is láthattunk már példát arra, hogy az AI úgy módosított videót, hogy a videóban szereplő személy a saját hangján, de más szöveget mondott el, mint amit az eredeti felvételen. Egy ehhez hasonló videó azonban nem áll meg egy ország határain belül az internet korában,

mint ahogy a bűncselekmény is kiterjeszthető országokon kívülre is. Az AI a bűnözést teljesen átformálhatja a jövőben.

5. Az ötödik fejezetben egymással versengő mesterséges intelligenciákkal ismerttet meg a szerző. A könyvben lévő példa szerint országok olajügyletek megtárgyalására alkalmaztak AI-t és a jövőben akár az okostelefonok AI-asszisztensei is szembenállhatnak egymással, ha valaminek a megszerzésére utasítja őket a felhasználó. A mesterséges intelligencia versengésére már ma is van példa, korábban két AI-műsorvezető vitája során a beszélgetés fenyegetésig fajult. Nem egyedülálló példáról van szó, egy 2012-ben kiadott könyvet több vállalat is az AI-ja révén értékesített és a mesterséges intelligencia a versenyhez képest igazította az árat, tehát részt vett a piaci versenyben. Ha a jövőben mesterséges intelligenciákat alkalmaznak majd a vállalatok az egymással való versenyben, akkor kérdés lesz az, hogy hogyan viselkednek ilyen körülmények között az AI-k. Tisztességesebb lesz-e a verseny azáltal, hogy nem érző lények vesznek részt benne vagy épp ellenkezőleg, emberi mintára akár tisztességtelen eszközöket is alkalmaznak majd? Ha az utóbbi lehetőség valósul meg, akkor vajon hol lesz a határ? Mi az, amit egy AI már nem fog megtenni? Ez természetesen már függ a beleprogramozott etikától.

6. Mivel a mesterséges intelligenciát a korábban emberek által végzett feladatok elvégzésében használják, ezért nem meglepő, hogy a szerző a hatodik fejezetben az AI-t mint munkavállalót vizsgálja meg és veti fel az ehhez kapcsolódó fenyegetéseket bármely nemzet számára. Azzal a feltevéssel indul ezen disztópia, hogy ha egy ország AI munkavállalókat vásárol egy másik országtól, az már eleve sebezhetővé és függővé teszi az AI-t létrehozó országtól. A mesterséges intelligenciát munkaerőként alkalmazó vállalatok is a korábbiaknál jóval nagyobb mértékben lennének kiszolgáltatva. Mi történne vajon, ha a két érintett ország között konfliktus merülne fel? Felhasználná-e az AI-t létrehozó ország ezt az előnyt a másikkal szemben? A mesterséges intelligencia, mint munkás kétségkívül sok előnnyel jár, nem szabad azonban a hátrányairól sem megfeledkezni. Egyik jelentős veszélyforrás az AI munkavállaló esetében a hekkelés, amivel a foglalkoztató vállalatnak hihetetlen károkat lehet okozni.

7. Az emberek akarva-akaratlanul is előítélettel viseltetnek a másik személy iránt, de ez nem mindig nyilvánul meg a cselekedetekben is, s jobbra igyekszünk küzdeni ellene. Minél inkább bekapcsolódik az AI a személyekkel való interakcióba, annál égetőbb kérdéssé válik, hogy a mesterséges intelligencia rendelkezhet-e előítéletekkel? A szerző szerint a válasz pedig igen, lehetnek előítéletei, de természetesen attól függ, hogy mit programoztak bele vagy hogy milyen adatokból tanul.

8. A nyolcadik fejezetben az AI bűnüldözésben betöltött lehetséges szerepéről olvashatunk. A rendőrség eddigi működése, miszerint a törvényt megszegőket

megtalálják, hatékonyabbá válhat az AI előrejelző képességével. A mesterséges intelligencia segítségével ugyanis megvalósítható lesz az úgynevezett prediktív rendőrség. Az AI által használt modellel előrejelezhetővé válnak a bűncselekmények és beazonosíthatók az elkövetők. Mindez alkalmazható oly módon, hogy egy ország például a saját állampolgárainak letartóztatását jelezheti előre, amikor azok külföldön tartózkodnak, vagy megfigyelheti a külföldi állampolgárokat saját területén belül. Előrejelezhetők akár más országokban tervezett bűncselekmények is. De vajon tényleg megtörtént volna az a bűncselekmény? Letartóztatható-e egy személy még el nem követett törvényszegésért?

9. Az AI kereskedelemben betölthető szerepéről szól a kilencedik fejezet. A kereskedelem mindig is kulcsfontosságú volt az országok szempontjából. Miért ne bízhatnák a kereskedelem irányítását egy olyan technológiára, mely képes az előrejelzésre?

10. Az oktatásban való felhasználásról szól a tizedik fejezet. A letölthető készségek azt jelentik, hogy rövid idő alatt letöltött készséget az agy stimulálásával gyorsan elsajátít egy személy. Ezen technológia kifejlesztésére ma is folynak kutatások, mint ahogy azt a szerző példákkal be is mutatja. A letölthető készségek a jövőben teljesen átírhatják a ma elterjedt évekig tartó tanulási folyamatokat. És hogy hogy kapcsolódhat ehhez a mesterséges intelligencia? Az AI a jövőben maga készíthet készségeket vagy az állampolgárokra személyre szabottan készségek letöltését javasolhatja.

11. Az AI egy ország működésének sok fontos területen alkalmazható, de talán mindennél fontosabb a hadseregben betöltött szerepe. A fegyverek vagy más katonai rendszerek irányítása hatalmas felelősség. Kérdés, hogy rábízható-e élet-halál közti döntés a mesterséges intelligenciára? Mert a hadviselésben az a fontos, hogy helyesen mérjék fel, ki ellenség és ki nem az. A fizikai fegyverek irányításán túl a kibervilágban talán még veszélyesebb lehet az AI. Abishur Prakash szerint a kibervilágban a támadások kivédésére és támadások indítására egyaránt használható a mesterséges intelligencia.

12. A tizenkettedik fejezetben a politikai felhasználást részletezte a szerző. A politikusi szerepet eddig a történelem során mindig ember töltötte be, fel sem merült, hogy helyettesíthető lenne bármilyen technológiával. Az AI azonban újdonságot hozhat e téren is. A szerzőben felmerül az a merész gondolat, hogy akár egy AI is betölthet politikusi szerepet. Az adott kultúrától függően eltérő időben jelentkezhet a mesterséges intelligencia, mint politikus. Ám egy dolog erősítheti a megjelenését, mégpedig a bizalom. A kormányokból és politikusokból kiábrándult állampolgárok igazságosabbnak érezhetik az AI-t, mivel egy technológia, így objektívebbnek gondolják. A pártja pedig lehet az a vállalat, amely létrehozta.

A sok-sok disztópia közül nem egy egészen távolinak tűnhet, azonban kifejezetten meglepett, hogy szinte kivétel nélkül mindegyik felhasználás kutatása folyamatban van már vagy esetleg már alkalmaznak is olyan célra AI-t. A számomra legvalóságosabbnak tűnő felhasználások közé tartozik az AI alapú térképészet, a mesterséges intelligencia piaci versenyben való alkalmazása és nem utolsósorban az AI alapú rendőrség.